"GLOBAL HEALTH AND MODERN MEDICINE: INNOVATIONS AND PERSPECTIVES"
International Conference titled

Website:https://worldsiencepub.com/index.php/isngcs September edition,2026

# SURUNKALI YURAK YETISHMOVCHILIGI BILAN KASALLANGAN BEMORLARDA INSTRUMENTAL TEKSHIRUV SAMARADORLIGI VA PATOMORFOLOGIK TAHLILI

**Xalilov A.**
**Mansurov A**
CAMU
**DOI:**https://doi.org/10.5281/zenodo.23024012

**Dolzarbligi:**Surunkali yurak yetishmovchiligi (SYY) yurak-qon tomir kasalliklarining kechki bosqichi va yakuniy natijasi bo'lib, dunyo bo'yicha kattalar populyatsiyasining 1–2% ini qamrab oladi, 70 yoshdan oshgan shaxslarda esa bu ko'rsatkich 10% ga yaqinlashadi. Kasallikning yuqori tarqalganligi, takroriy gospitalizatsiyalar va noqulay prognoz bilan kechishi SYY diagnostikasi va uning etiologik sabablarini aniq belgilashni zamonaviy kardiologiyaning dolzarb muammolaridan biriga aylantiradi.

SYY diagnostikasida instrumental tekshiruv usullari markaziy o'rin egallaydi. 12 kanalli elektrokardiografiya (EKG) yurak ritmi, o'tkazuvchanlik buzilishlari va ishemik o'zgarishlarni aniqlashga imkon beradi; ekokardiografiya (ExoKG) chap qorincha otish fraksiyasini, yurak bo'shliqlarining o'lchamlarini, qopqoq apparati holatini va diastolik funksiyani baholashning asosiy usuli hisoblanadi; koronarografiya esa SYY etiologiyasida muhim o'rin tutuvchi koronar arteriyalar aterosklerotik shikastlanishini aniqlashning "oltin standarti" bo'lib qolmoqda.

Shu bilan birga, instrumental tekshiruv natijalarining miokarddagi patomorfologik o'zgarishlar — kardiomiotsitlar gipertrofiyasi, interstitsial fibroz, ekstratsellyulyar matriks remodelingi — bilan qanchalik mos kelishi to'liq o'rganilmagan, bu esa ushbu tadqiqotning ilmiy-amaliy dolzarbligini belgilaydi.

**Tadqiqot maqsadi**

Surunkali yurak yetishmovchiligi bilan kasallangan bemorlarda EKG, ekokardiografiya va koronarografiya usullarining diagnostik samaradorligini baholash hamda olingan natijalarni miokarddagi patomorfologik o'zgarishlar bilan taqqoslash.

**Material va metodlar**

Tadqiqotga NYHA bo'yicha II–IV funksional sinfdagi SYY tashxisi qo'yilgan 95 nafar bemor kiritildi. Barcha bemorlarda 12 kanalli EKG, transtorakal ekokardiografiya (chap qorincha otish fraksiyasi Simpson usulida hisoblandi), 47 nafar bemorda esa klinik ko'rsatmalar asosida selektiv koronarografiya o'tkazildi. Patomorfologik tahlil endomiokardial biopsiya va mavjud gistologik materiallar asosida amalga oshirildi. Statistik tahlil uchun $\chi^2$ mezoni, sezuvchanlik va spetsifiklik ko'rsatkichlari, Spirmen korrelyatsiya koeffitsienti qo'llanildi, $p<0,05$ statistik ahamiyatli deb qabul qilindi.

**Natijalar**

Tekshirilgan bemorlarning 61,1% ida (n=58) chap qorincha otish fraksiyasining pasaygan turi (EF<40%) aniqlandi, 24,2% ida (n=23) oraliq turi, 14,7% ida (n=14) esa saqlangan otish fraksiyasi qayd etildi. EKG da chap to'siqcha oyoqchasi to'liq blokadasi 27,4% holatda, patologik Q tishchasi esa 22,1% holatda aniqlandi; bu o'zgarishlarning koronarografiya bo'yicha tasdiqlangan koronar arteriyalar stenozi bilan bog'liqligi sezuvchanligi 78,3%, spetsifikligi 71,6% ni tashkil etdi.


© 2026lobal Health and Modern Medicine: Innovations and Perspectives. All Rights Reserved.

Koronarografiya o'tkazilgan 47 nafar bemorning 34 nafarida (72,3%) gemodinamik ahamiyatli koronar stenoz aniqlandi, bu SYY etiologiyasida ishemik genezning yetakchi o'rin tutishini tasdiqladi. Patomorfologik tekshiruv natijalari EF darajasi past bo'lgan bemorlarda interstitsial fibroz maydoni ancha kengroq ekanligini ko'rsatdi, EF va fibroz darajasi o'rtasida kuchli teskari korrelyatsiya aniqlandi ($r=-0,58$; $p<0,01$).

**Muhokama**

Olingan natijalar EKG, ExoKG va koronarografiyaning o'zaro to'ldiruvchi diagnostik ahamiyatga ega ekanligini, shuningdek instrumental o'zgarishlarning miokarddagi patomorfologik jarayonlar chuqurligini bilvosita aks ettirishini tasdiqlaydi.

**Xulosa**

SYY bilan kasallangan bemorlarni har tomonlama tekshirishda EKG, ekokardiografiya va koronarografiyani majmuali qo'llash etiologik tashxisni aniqlashtirish va davolash taktikasini tanlash uchun zarur bo'lib, EF pasayishi darajasi miokarddagi fibrotik o'zgarishlar chuqurligi bilan uzviy bog'liqdir.

**Kalit so'zlar:**surunkali yurak yetishmovchiligi; elektrokardiografiya; ekokardiografiya; koronarografiya; miokard fibrozi; otish fraksiyasi.

**Adabiyotlar**

1. McDonagh T.A., Metra M., Adamo M. et al. 2021 ESC Guidelines for the diagnosis and treatment of acute and chronic heart failure // Eur. Heart J. — 2021. — Vol. 42, № 36. — P. 3599–3726.
2. Lang R.M., Badano L.P., Mor-Avi V. et al. Recommendations for cardiac chamber quantification by echocardiography in adults // J. Am. Soc. Echocardiogr. — 2015. — Vol. 28, № 1. — P. 1–39.
3. Heidenreich P.A., Bozkurt B., Aguilar D. et al. 2022 AHA/ACC/HFSA guideline for the management of heart failure // Circulation. — 2022. — Vol. 145, № 18. — P. e895–e1032.
4. Gulati M., Levy P.D., Mukherjee D. et al. 2021 AHA/ACC/ASE guideline for the evaluation and diagnosis of chest pain // Circulation. — 2021. — Vol. 144, № 22. — P. e368–e454.
5. Weber K.T. Cardiac interstitium in health and disease: the fibrillar collagen network // J. Am. Coll. Cardiol. — 1989. — Vol. 13, № 7. — P. 1637–1652.



© 2026lobal Health and Modern Medicine: Innovations and Perspectives. All Rights Reserved.